

Grup Balear d'Ornitologia
i Defensa de la Naturalesa

Balanç legislatura
2015-2019

INTRODUCCIÓ

Ens trobam en un context sense precedents. Una situació mai vista a Mallorca i a les Illes Balears. Després de la gran crisi econòmica, quan crèiem que el boom de la construcció i la destrucció dels nostres paisatges i ecosistemes havien quedat superats i desterrats per sempre, tornam a estar en un escenari de màxima emergència, potser el definitiu, el que ens posa en la cruïlla de la nostra supervivència ecològica i social.

La situació és greu. El gran cicle de mobilització social dels anys 2012-2015, que va culminar amb un gran tomb a les institucions per fer fora el Partit Popular de José Ramón Buzá, no s'ha vist correspost amb el promès «canvi de model» de polítiques territorials, socials i urbanístiques. Al contrari, s'incideix en la dependència del monocultiu turístic intensiu, es construeixen noves autopistes i carreteres per part dels mateixos partits que fa pocs anys hi estaven en contra; el creixement urbanístic segueix sense límits: s'autoritzen i es materialitzen nous i antics projectes residencials que ja crèiem abandonats, les llicències en sòl rústic no aturen d'augmentar, i mentre, els espais naturals i ecosistemes protegits continuen degradant-se i sense gestió ni control eficient.

El balanç no és positiu i la situació global alarmant: *«Som al clímax de la crisi ecològica. O la resollem, o potser no tndrem una segona oportunitat»* declarava Amadeu Corbera, president del GOB Mallorca, en una entrevista recent. I aquest és ara, el punt de partida i sobre el qual fem balanç.

LES BONES NOTÍCIES DE LA LEGISLATURA

Volem començar ressaltant algunes de les qüestions que, des de la perspectiva de l'ecologisme hem pogut celebrar, almenys parcialment, aquesta legislatura:

- **Llei de declaració del Parc Natural d'Es Trenc-Salobrar de Campos**

Aquesta legislatura hem pogut celebrar la Llei que ha declarat Es Trenc-Salobrar de Campos Parc Natural, tot i que el manteniment de l'aparcament al cor de l'espai eclipsa la gran fita de legislatura pel que fa a protecció de la biodiversitat.

- **Decret sobre conservació de la *Posidonia Oceanica***

Aquesta legislatura s'ha aprovat el Decret sobre la conservació de la Posidònia. La protecció d'aquest hàbitat, de conservació prioritària per la la Unió Europea, era un dels acords signats pels partits que conformen el Govern i el seu suport. Es tracta d'una eina clau per a la protecció i conservació d'aquest hàbitat natural. Cal però encara abordar la seva aplicació amb determinació i mitjans suficients.

- **L'ampliació de les ZEPA**

Una altra de les fites assolides és l'ampliació de la xarxa de ZEPA (Zones d'Espcial Protecció per a les Aus) a les Balears, incorporant 11.775 hectàrees que s'afegeixen a les 138.695 hectàrees terrestres i marines ja protegides per aquesta figura. L'ampliació de les ZEPA és positiva en conjunt, tot i que l'exclusió de la Marina de Lluçmajor és injustificable.

- **L'ampliació del Parc Nacional de Cabrera**

El Consell de Ministres va aprovar el mes de febrer de 2019 l'ampliació del Parc Nacional Marítim i Terrestre de l'Arxipèlag de Cabrera, que passà de les 10.021 hectàrees inicials a les 90.800, convertint-se en el parc nacional marítim més gran de la Mediterrània occidental. El repte de millorar la gestió del Parc Nacional és encara més important i complicat. Cal assegurar la disponibilitat suficient de mitjans econòmics, materials i humans, i reactivar l'actualització del Pla Rector d'Ús i Gestió, vençut des de fa anys i pendent de revisió per adaptar-lo a la realitat del parc, especialment pel que fa a l'ús públic.

- **La creació de noves reserves marines**

A les Illes Balears hi ha nou reserves marines: la de la Badia de Palma, compresa entre el Club Nàutic de s'Arenal i el cap de Regana declarada el 1982; la del Nord de Menorca i la dels Freus d'Eivissa i Formentera declarades el 1999. El 2002, es declarà la Reserva Marina del Migjorn de Mallorca, al sud de l'illa. L'any 2004 es declararen les reserves marines de l'illa del Toro i de la les illes Malgrats. El 2007 es declarà la Reserva Marina del Llevant de Mallorca, simultàniament amb la de cala Rajada d'àmbit estatal. El 2016 es va declarar la Reserva Marina del Freu de sa Dragonera i finalment, el 2018 s'han creat la Reserva Marina de la Punta de sa Creu de Formentera i la de la costa nord-est d'Eivissa-Tagomago. El conjunt suposa que unes 62.500 ha d'espai marítim està protegit mitjançant aquestes figures.

- **La Llei de Residus**

El Parlament balear ha certificat el final dels residus més abandonats a les Illes aprovant avui una Llei de Residus pionera a l'estat espanyol i que s'anticipa a les noves directives europees que pretenen posar fi als models de fabricació i consum basats en els productes d'un sol ús. Són molts anys de feina de diverses entitats apostant per la reducció de residus i insistint en la necessitat d'una llei que, com la que s'ha aprovat avui, canviï el paradigma d'una gestió de residus basada fins ara en la incineració. Ara haurem de vigilar que tingui una aplicació efectiva, real i immediata.

- **La Llei de Canvi Climàtic i transició energètica**

El Parlament balear ha aprovat aquest mes de febrer passat la Llei de Canvi Climàtic i Transició energètica de les Illes Balears. És tracta d'una llei ambiciosa des del punt de vista de transició de la producció d'energia elèctrica (descarbonització, desfossilització), amb mesures concretes valentes a mig i llarg termini – que consideram que haurien de ser més immediates – però que són aspectes clau per abordar la contribució de les Illes al canvi climàtic i el canvi de model energètic. Tot i això hem de lamentar que el tema de la mobilitat no hagi estat un aspecte clau de la llei i que durant la legislatura s'haguin materialitzat projectes de la vella política d'infraestructures que comprometen els objectius a

futur i generen un greu impacte ambiental i territorial.

- **Impuls Agència Defensa del Territori**

L'Agència de Defensa del Territori s'ha dotat aquesta legislatura dels mitjans i la determinació necessària per fer front a la indisciplina urbanística que havia esdevingut norma a Mallorca i que ara, té conseqüències, tot i que no hagi deixat de ser una de les principals agressions al sòl rústic, incentivat per la possibilitat de destinar habitatges en sòl rústic a lloguer turístic, en aquests darrers anys.

- **Prohibició a Palma, del lloguer a plurifamiliars**

L'Ajuntament de Palma va prohibir, després de l'aprovació per Ple de la Iniciativa Popular de la Federació d'Associacions de Veïns, que va recollir 6.076 signatures de suport i va ser recolzada per altres 15 entitats, el lloguer turístic a plurifamiliars. Un acord de mínims que ha estat denunciada als tribunals per Hatur. L'Ajuntament de Palma ha aprovat també una moratòria de nous hotels i una modificació de Planejament per a prohibir nous hotels (amb excepcions). Una norma necessària però que arriba tard. Cal recordar que, quan es va aprovar la moratòria al juliol de 2017, hi havia 38 hotels oberts a Palma i altres 63 en tramitació.

- **Impost turístic**

Evidentment, la implantació d'un impost turístic ha estat una bona notícia. Tot i això des del GOB hem discrepat fortament amb els objectius als quals es destinen els fons i en els mecanisme de presa de decisions. L'impost no s'ha enfocat des de la perspectiva del potencial de la fiscalitat ecològica com a eina de transformació, que és el que hauria de ser. El discurs segueix aclaparat per la competitivitat del sector i els objectius segueixen enfocats a millorar els aspectes relatius a la lògica de indústria turística per oferir més i millor producte.

***

Tot i els aspectes positius del balanç, en aquesta legislatura s'han perdut valuoses oportunitats per a encapçalar el canvi substancial en les polítiques territorials i ambientals que esperàvem. Hem hagut de veure com es materialitzaven iniciatives

i projectes molt durs i sobretot com s'actuava sense rumb ni projecte propi, almenys un que fos coherents als plantejaments preelectorals, en qüestions tan fonamentals com: diversificació econòmica, creixement territorial, saturació turística, infraestructures (carreteres, ports i aeroport), mobilitat, gestió del litoral, etc.

LES PITJORS NOTÍCIES DE LA LEGISLATURA

- **Agreujament de la dependència de la indústria turística**

La dependència del monocultiu turístic intensiu s'agreuja. Aquesta legislatura que havia de servir per plantejar les bases polítiques de la diversificació territorial, i malgrat el Pla d'Indústria aprovat, el que veim és que els esforços polítics i pressupostaris segueixen enfocats a mantenir el ritme insostenible de creixement turístic, a partir de la proposta estrella del Govern: la desestacionalització turística, plantejada en unes temporades de rècord que ens aboquen al col·lapse. S'ha produït la primera gran manifestació contra la saturació i la massificació turística, i tot i això, la qüestió no ha estat abordada des del Govern com una qüestió prioritària malgrat les evidències de precarització, saturació, massificació, desplaçaments, desnonaments turístics, etc.

- **Sense límits derivats de la capacitat de càrrega territorial.**

A principis de la legislatura es va moure la iniciativa #SenseLímitsNohihaFutur. 50 mesures recolzades per més de 5000 signatures i 135 entitats d'arreu de Mallorca . Una de les principals reivindicacions dels ecologistes és la reducció del nombre de turistes que desembarquen a les Illes. La limitació de la pressió humana sobre el territori requereix contenció urbanística, la qual s'ha de concretar en els plans territorials corresponents, que, en el cas de Mallorca no s'ha revisat aquesta legislatura.

- **Més asfalt**

- Autopista Lluçmajor Campos i projectes viaris d'un model obsolet
- La NO modificació del Pla de Carreteres
- Un pla de transports que arriba tard i sense pressupost

La política de carreteres ha marcat sens dubte, i en negatiu aquesta legislatura. L'autopista Lluçmajor-Campos ha estat el màxim exponent però acabam la legislatura amb obres iniciades per projectes viaris obsolets a Porreres, 2on cinturó, Lluçmajor-Campos, Lloseta i projectes damunt de la taula de la ronda de Campanet, Algaida, Alqueria Blanca, carretera Algaida-Lluçmajor, etc. Un despropòsit venint d'un Govern i Consell que varen prometre capgirar les polítiques de mobilitat i que, a excepció dels intents d'optimització de la xarxa de busos i electrificació del tren, no ha avançat en noves infraestructures que desbancassin i impedissin els projectes viaris executats pel departament de Carreteres del CIM. Aquest es va comprometre a més a revisar el Pla de Carreteres i hem acabat la legislatura sense que s'hagui tocat ni una coma del que ja estava previst pels governs conservadors i també progressistes que han passat pel Consell sense la valentia suficient de qüestionar una política tan rellevant pel futur del territori a les Illes.

- **No revisió del creixement i nou boom de luxe.**

Ni la revisió del Pla Territorial de Mallorca que no s'ha aprovat ni inicialment aquesta legislatura, ni la possibilitat que obria la Llei del sòl per a la desclassificació de sòls urbanitzables no desenvolupats, s'han aprofitat - excepteen el cas de Valldemossa- per revisar les bosses de sòl que els planejaments municipals actuals, encara preveuen a dia d'avui. Així hem vist sorgir noves iniciatives de desenvolupament constructiu especulatiu de luxe i nous projectes hotelers que desfiguren la realitat actual de municipis, especialment d'aquells situats en enclaus sensibles ambiental o paisatgísticament, com la serra de Tramuntana, incrementant la pressió sobre uns nuclis ja saturats i vulnerables: és el cas de Petit Deià, nou macrohotel Zafiro Camp de Mar, Bahía Sant Pere a la Colònia de Sant Pere, New Follies al Port d'Andratx, etc. Així, ens trobam davant un nou boom immobiliari de luxe, com el que ja és evident a Eivissa i que continua pujant el prou dels darrers sols accessibles per a la construcció.

Per altra banda, el sòl rústic torna a veure's sotmès a una intensa pressió urbanitzadora (més de 600 llicències en el darrer any) i increment d'expedients d'indisciplina derivats de les construccions i/o reformes il·legals que es fan en tot

tipus de sòl rústic (protegit o no).

- **Desplaçament poblacional i increment de les desigualtats**

Les noves inversions, el lloguer turístics, els processos consentits i promoguts per part de l'administració de gentrificació, l'elevat cost de l'habitatge i la precarització de la realitat laboral, estan generant cada cop més problemes derivats de la incapacitat d'accedir a un habitatge en condicions òptimes per a cada vegada més gent. Mentre, fons d'inversió o grans inversors, especulen amb els habitatges construïts o promouen nous habitatges de luxe que agreugen encara més la situació.

- **El caos de la gestió litoral**

El litoral es troba sotmès a un estrès permanent i creixent: *littering*, fondejos irregulars, incompliments en matèria de pesca, conflictes a les reserves marines, arribada de creuers, sostre nàutic, abocaments, prospeccions, instal·lacions temporals de platges, ocupacions il·legals en espais naturals protegits, processos de privatització del litoral, conflictes urbanístics de noves construccions i infraestructures al litoral, etc. Un litoral que presenta una varietat d'ecosistemes dinàmics complexos que són extraordinàriament fràgils davant qualsevol agressió. Acabam la legislatura sense una proposta de Pla de gestió del litoral. La dispersió de competències en gestió i intervenció a les zones litorals, així com la dispersió de normativa que li és d'aplicació, és una de les principals problemàtiques que impossibilita una gestió eficaç i eficient del litoral. Les illes balears no tenen una política en relació a la costa i el litoral explícita i accessible: Ports de les Illes Balears, Autoritat Portuària, Demarcació de Costes, Direcció General d'Ordenació del Territori, Conselleria de Medi Ambient, Consell de Mallorca, i en determinats casos, les administracions locals, són les administracions en les que recau el ventall de competencial que impossibilita una gestió efectiva del litoral.

- **Overtourism**

Nous hotels, macro hotels, reconversions i ampliacions d'hotels en sòl rústic amb noves construccions derivats de l'aplicació de la Llei Delgado, nul·la intervenció en l'àmbit aeroportuari, continuació de la política d'incentiu del turisme de creuers,

gestió de ports des de la perspectiva de la mercantilització absoluta i l'increment del rendiment productiu del domini públic portuari, promoció de la desestacionalització turística i la diversificació de producte turístic, no limitació del lloguer turístic vacacional, i manca de dotació per a la inspecció real i efectiva de les places turístiques il·legals, impuls del turisme i la indústria nàutica, etc... L'arc polític, segueix sense assumir els problemes i vulnerabilitats derivades d'un model de monocultiu que genera desigualtats, consumeix territori i recursos per damunt de les nostres possibilitats, sotmet els nostres ecosistemes a una situació d'estrès permanent i creixent, no assumeix en absolut el repte real i greu del canvi climàtic i construeix noves infraestructures per augmentar la capacitat de rebre turistes... Aquesta és la situació de **negligència** més greu dels governants actuals i és hora d'obrir els ulls i actuar amb conseqüència i determinació per fer-hi front. No podem continuar executant polítiques que obvien una realitat que se'ns fa cada cop més evident i que ja ha provocat la reacció de les generacions més joves arreu del món, a través del moviment *Friday for Future*.

CONCLUSIONS

És més que evident que, en termes concrets, hi ha qüestions puntuals que podem celebrar d'aquesta legislatura. Però hem de lamentar que, a dia d'avui a situació real d'emergència ecològica que vivim no sigui una de les qüestions fonamentals des de la política insular.

La realitat és que a grans trets, i malgrat iniciatives legislatives importants que hem ressaltat, s'han impulsat polítiques que representen una continuïtat d'un model fracassat: construcció, turisme, infraestructures viàries... que ens aboca al col·lapse territorial, ambiental i climàtic que a dia d'avui hauria d'esdevenir prioritari abordar des de totes les polítiques progressistes d'esquerres. No ha estat el cas.